

SKUP 2002 – 31

Prosjekt: Knudsen-saken
Medarbeider: Gunnar Wiederstrøm
Publikasjon: Bergens Tidende
Publisert: August - ? 02
Medium: Avis
Tema:

METODERAPPORT – KNUDSEN-SAKEN

Når og hvordan kom arbeidet i gang?

Jeg ble på begynnelsen av min egen sommerferie, rundt 1. juli, tipset om at sentralstyremedlem Grete Knudsen hadde tatt opp saken om utvidelse av dokken på Haakonsværn i Aps sentralstyre. Hun hadde i følge tipser argumentert mot en utvidelse av dokken stikk i strid med det som var Hordaland Arbeiderpartis offisielle holdning. Tipser hadde også hørt rykter om at Knudsen jobbet for Seim, som ønsket å kjøpe Mjellem & Karlsen.

M & K hadde arbeidet aktivt mot bygging av dokken fordi dette skapte problemer for deres planer om å flytte verftet til Hanøytangen og dermed frigjøre svært verdifull verkstedsgrunn sentralt i Bergen til boligbygging. Det sto om flere hundre millioner kroner. M & K har store oppdrag for Sjøforsvaret og håpet at forsvaret kunne bidra med penger til den dokken de likevel måtte anlegge på Askøy for å ta sammenbyggingen av de nye fregattene som skulle bygges for Sjøforsvaret fra 2002 av. De fryktet og å miste oppdrag dersom Sjøforsvaret fikk egen dokk som var stor nok til de nye fregattene

Jeg overlot saken til en kollega. Det ble gjort relativt lite med saken i løpet av juli, så da jeg kom tilbake fra ferie i august startet jeg arbeidet mitt. Jeg fikk ganske raskt bekreftet fra troverdige andrehånds kilder at Knudsen hadde tatt saken opp i sentralstyret. Jeg visste også tidlig at Knudsens kollega, Bengt Martin Olsen, ved flere anledninger hadde opptrådt som Seims rådgiver.

Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av arbeidet?

Jeg ønsket å fortelle en historie om hvordan en sentral politiker i Arbeiderpartiet hadde tråkket over etiske grenser i overgangen til stillingen som konsulent og døråpner for næringslivet. Her kunne det se ut som om Grete Knudsen hadde trått over denne grensen, og jeg ønsket å avdekke hva som hadde skjedd. Min interesse ble forsterket av at Knudsen 15.5.02 raljerte over dem som hevdet erfarne politikere skulle få problemer i overgangen mellom politikk og lobbyisme. Det var skårungene som var problemet, hevdet hun.

Ble problemstillingen endret underveis?

Hele arbeidsinnsatsen gikk på å forsøke å dokumentere Grete Knudsen engasjement for Seim og hva hun faktisk hadde gjort for å reise saken om fregattdokken i sentralstyret. Denne problemstillingen ble ikke endret. Men jeg hadde tidlig bestemt meg for at saken ikke skulle komme på trykk før jeg kunne dokumentere med åpne kilder hva som faktisk hadde skjedd. Og jeg var hele tiden åpen for at Knudsen ikke hadde oppdrag for Seim og at saken dermed ble atskillig mindre interessant. Det at Grete Knudsen opptre selvstendig og ikke bryr seg med hva hennes partifeller i Hordaland jobber intenst for, er ikke nødvendigvis noe nytt.

M & K ble slått konkurs midt i prosessen. Det fikk ingen konsekvenser for min dekning av saken, men førte antagelig til en forsterket interesse for saken fra andre mediers side.

Arbeidet.

Jeg startet arbeidet med å gjøre meg best mulig kjent med hvordan man i Arbeiderpartiet, fagbevegelsen, i Sjøforsvaret og fra Mjellem & Karlsens side hadde arbeidet med fregattdokksaken. Her brukte jeg tid på kildesøk i Stortingets arkiv, i Arbeiderpartiets arkiv, hos den lokale verkstedsklubben, hos Fellesforbundet, i Sjøforsvaret forsyningskommando og i Forsvarsdepartementet. Målsettingen var å kunne presentere en oversikt med fakta omkring saken, datoer for når tid denne saken passerte ulike nåløyer i Sjøforsvaret, Forsvarsdepartementet, i Arbeiderpartiet og på Stortinget. Denne oversikten skulle, i den grad det var mulig, også gi datoer på møter, brev som var sendt av gårde, slik at det var mulig å presentere dette som en del av en større samlet sak.

Begrunnelsen for denne faktainnsamlingen var blant annet at en rekke av kildene i det politiske systemet satt med begrenset kunnskap om de faktiske forholdene. Flere hadde dessuten med årene utviklet et svært dårlig forhold til Grete Knudsen, og var derfor preget av dette i sine forsøk på å belyse saken. Dette ble viktig i samtalene med en rekke sentrale Ap-politikere om hvilken vekt det ble lagt på saken fra Arbeiderpartiets side. Kontakten med disse var likevel avgjørende får å kunne vise at Knudsen gjennom sitt engasjement mot fregattdokken, faktisk brøt med det som var partiets politikk.

Jeg søkte også å finne ut om Grete Knudsen hadde engasjert seg mot bygging av fregattdokk på et tidligere tidspunkt, uten å finne dokumentasjon for det, verken i kontakt med politikere, folk i fagbevegelsen eller hos tidligere forsvarsministre.

Neste skritt var å finne ut om Grete Knudsen hadde oppdrag for Seim. Jeg valgte å la være å ta kontakt med Seim og Knudsen på dette tidspunkt, for å unngå at Knudsen skulle vite at jeg jobbet med å avdekke hennes virksomhet. Her handlet det mye om å spørre personer som var parter i forbindelse med Seims oppkjøp av Mjellem & Karlsen. Det gjaldt personer i fagbevegelsen, i kommuneledelsen i Bergen og hos de tidligere eierne av M & K. Jeg fikk bekreftet fra en serie kilder at Bengt Martin Olsen jobbet for Seim, men først i kontakt med klubbleder på M & K, Trygve Horgen, fikk jeg vite at Knudsen, på vegne av Seim hadde hatt møter med Horgen for å få tilbakemeldinger på Seims oppkjøpsplaner.

Med disse opplysningene i boks var tiden inne for å snakke med sentralstyremedlemmer i Arbeiderpartiet. Jeg sjekket først saklisten for Sentralstyremøtene i Arbeiderpartiet i april og mai i fjor. Det viste seg at saken ikke sto på dagsorden, og heller ikke var referert til i referatet.

Det var heller ikke lett å få noen til å bekrefte hva som faktisk hadde skjedd på møtet. Mine kilder i sentralstyret er dårlige. De jeg kjenner hadde enten ikke vært på de aktuelle møtene, eller hadde gått før møtet var omme. Og andre ønsket ikke å snakke med meg om det som hadde skjedd på møtet.

Det var først da jeg kom i kontakt med Fellesforbundets leder, Kjell Bjørndalen, jeg fikk bekreftet at saken var tatt opp av Knudsen. Hun hadde stilt spørsmål ved klokskapen i å bygge en fregattdokk på Haakonssvern.

Knudsens innvending hadde sin effekt. Parlamentarisk leder Jens Stoltenberg tok dette opp i møte med fylkesleder Ranveig Frøiland, Kjell Bjørndalen tok det opp i møte med lokale tillitsvalgte i Fellesforbundet. Der var det konflikt om saken mellom verkstedsansatte på Haakonssvern og verkstedansatte på M & K. Arbeiderpartiet hadde nemlig valgt å la hele forsvarsforliket med regjeringen stå å falle med at det ble bygget ny dokk på Haakonssvern. Partiledelsen kunne ikke risikere at det var store lokal motstand eller var andre innvendinger mot planene som kunne stille spørsmål ved Arbeiderpartiets krav til forlik med en ramme på over 20 milliarder kroner.

Med denne siste bekreftelsen, hadde jeg det materialet jeg trengte for å konfrontere Grete Knudsen med saken. I dagene som kom gjorde jeg gjentatte forsøk på få fatt i henne. Både per e-post, vanlig telefon og mobil. Hennes partner ble også varslet. Ingen ringte tilbake.

Artikkelen forelå som utkast mandag 12. august, samme dag som sentralstyret hadde møte. Vi stilte med fotograf på møtet. Hun overbrakte vår forespørsel til Knudsen. Hun avviste å ta kontakt. Saken ble deretter fakset over til sentralstyret og viderebrakt til Knudsen. Vi hørte ikke noe

fra Knudsen, og bestemte oss for å vente en dag med publisering. Dette fordi artikkelen inneholdt opplysninger som var alvorlige for Knudsens troverdighet.

En kollega som har hatt et godt forhold til Knudsen, ringte henne med en ny forespørsel om kommentar tirsdag. Denne gangen ringte hun tilbake til min kollega. Tilbakemeldingen fra Knudsen var da at hun ikke ønsket å svare på spørsmål knyttet til en sak som allerede var skrevet.

Saken ble deretter publisert.

Knudsen valgte å svare med et leserbrev som sto på trykk i avisen tre dager etter. I leserbrevet skrev Knudsen at det «var vel kjent at jeg var skeptisk til at staten skulle bygge i egen regi når de private bedriftene i bransjen slet, og fortsatt sliter.»

Dagen etter publiserte BT en artikkel der de ulike aktørene, inkludert tidligere forsvarsminister Bjørn Tore Godal, fortalte at de var ukjente med Knudsens skepsis.

Saken har vært fulgt opp i ettertid både med kommentarer fra impliserte parter og enkelte nye opplysninger om Knudsens engasjement i fregattdokksaken i den tiden hun var næringsminister. Avisen har og publisert en serie med saker knyttet til tidligere stortingsrepresentanters virke som lobbyister, inkludert spørsmålet om karantenetid.

Organisering av arbeidet

Det var kun undertegnede som jobbet med saken i BT i tiden før publisering av første sak, og jeg har ikke foretatt med noe med hensyn til organiseringen av arbeidet som skiller seg fra hvordan jeg normalt angriper denne typen saker. Det meste av arbeidet har foregått per telefon, og saken er vel et klassisk eksempel på et "skrivebordsprodukt". I oppfølgingen i etterkant har en fra vår Oslo-redaksjon fulgt opp saken når det gjelder tidligere stortingsrepresentanters lobbyvirksomhet.

Tidsbruk

Jeg begynte å jobbe med saken halvannen uke før den ble publisert. Jeg har jobbet med denne saken parallelt med annet forefallende arbeid, og kan vel samlet sett ha brukt et knapt ukeverk på saken, i tillegg kommer et svært begrenset antall timer med overtid. Jeg har stått fritt til å jobbe så mye jeg ville med saken, men har stort sett klart å holde meg innenfor vanlig arbeidstid i den perioden jeg har fulgt opp saken.

Fordi jeg først og fremst skal drive med lokalpolitikk, har jeg ikke fått fulgt opp saken i den grad jeg burde etter at den første stormen la seg. En kollega av meg i Oslo har fulgt de mer generelle sakene knyttet til tidligere stortingsrepresentanters lobbyvirksomhet.

Resultat

Knudsen har i ettertid fått svært mye kritikk for måten hun har agert på i fregattsaken både fra kolleger i eget parti, fra stortingsrepresentanter i andre partier og andre personer med synspunkter rundt de etiske forholdene.

Arbeiderpartiet sentralt har ikke reagert overfor Knudsen, og hun ble sittende i sentralstyret ut perioden. Men Knudsen-saken førte til at et enstemmig representantskap i Arbeiderpartiet i Bergen vedtok at Grete Knudsen hadde opptrådt illojalt mot partiet gjennom sitt engasjement i fregattdokksaken.

En rekke riksmidier har fulgt opp saken både på reportasjeplass og gjennom lederartikler. Det skjøt fart etter at M & K-kjøper Seim valgte å slå selskapet konkurs, bare fem uker etter at han kjøpte selskapet. Knudsen ble slått i hartkorn med Seim, og det bidro ganske sikkert til å forsterke kritikken mot Knudsen.

Knudsen selv har så langt jeg har kunnet bringe på det rene kun uttalt seg om saken til NRKs Her og Nå og da på mer generelt grunnlag.

På Stortinget har visepresident Inge Lønning tatt initiativ til et arbeid med å lage regler for overgangen mellom politikk og lobbyisme.

Spesielle erfaringer

I ettertid er jeg blitt kritisert i flere leserinnlegg og i en kommentarartikkel for min befatning med Knudsen-saken. Bakgrunnen er at jeg for 21 år siden var gift med nåværende leder for Arbeiderpartiet i Bergen. I følge den ene skribenten, en fast leverandør av kommentarer i BA, skulle jeg ha et glassklart vikarierende motiv for å skrive saken, fordi lederen for Arbeiderpartiet i Bergen og Grete Knudsen skulle være i konflikt med hverandre.

Også tre Ap-medlemmer i Bergen med valgforsker Frank Aarebrot i spissen samt en lektor på journalistutdanningen ved Høgskolen i Bodø stilte seg kritiske til at BT hadde latt meg skrive saken.

Ledelsen i min avis kjenner til mitt tidligere ekteskap med lederen i Arbeiderpartiet i Bergen og vi har internt blitt enige om noen kjøreregler. De innbefatter at jeg ikke skriver om saker som Ap-lederen er involvert i. I mitt arbeid med denne saken har jeg ikke brutt disse kjørereglene.

Detaljene i Knudsens engasjement ble først kjent da BT publiserte den første artikkelen. Etter dette bestemte Arbeiderpartiet i Bergen seg for å reagere. Den saken skrev en av mine kolleger. Jeg har i ettertid, utelukkende for min egen del, tatt dette opp både med Per Edgar Kokkvold i Presseforbundet, samt jusprofessor Jan Fridtjof Bernt for å få deres synspunkter. Bernt mener forbindelsen til leder i Arbeiderpartiet er så tynne i denne saken at det ikke gir grunnlag for noe skriveforbud. Kokkvold mente også det var en urimelig beskyldning.

BTs nyhetsredaktør har redegjort for avisens holdning til dette i et leserbrev i BA og Bergens Tidende.

Bergen 20. januar 2003

Gunnar Wiederstrøm